

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
27 september 2022

Ons kenmerk
PZH-2022-815807078
DOS-2020-0005528

Bijlagen

-

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Informerende brief van GS aan PS over InnovationQuarter

Geachte Statenleden

In de Statencommissie RWE van 25 mei 2022 zijn door verschillende partijen verdiepende vragen gesteld over InnovationQuarter. Naar aanleiding hiervan is toegezegd u schriftelijk nader te informeren over de Zuid-Hollandse Ontwikkelmaatschappij InnovationQuarter B.V. (IQ).

Graag beginnen wij in deze brief met een korte terugblik op het ontstaan van IQ, de organisatorische opbouw en financiële stromen. Daarna wordt dieper in gegaan op de rol en betrokkenheid van de provincie bij IQ en tot slot wordt vooruitgekeken naar een aantal relevante ontwikkelingen in het najaar 2022 en voor het jaar 2023.

Voorgeschiedenis InnovationQuarter

Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) werden ooit opgericht om de regionale economische achterstand op te lossen. Die focus is inmiddels verschoven naar het versterken van de regionale economie in het algemeen. Zo was Zuid-Holland nooit zozeer een achterstandsregio, maar wel een regio met een onderbenut innovatiepotentieel. Om dit innovatiepotentieel beter te benutten werden een aantal taken voorzien, waaronder het doen van investeringen in innovatieve bedrijven. Deze taak vroeg om een meer op afstand geplaatste organisatie, zodat investeringsbeslissingen onafhankelijk van politieke besluitvorming genomen kunnen worden.

De ROM Zuidvleugel B.V. (opererend onder de handelsnaam InnovationQuarter) is opgericht op 23 september 2013. Op 1 januari 2014 is IQ officieel van start gegaan met een team onder leiding van Rinke Zonneveld. De organisatie is de afgelopen jaren uitgegroeid tot zo'n 100 fte.

Organisatorische opbouw

IQ is een besloten vennootschap (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.), zonder winstoogmerk. Statutair heeft de organisatie twee soorten financieel betrokken stakeholders: aandeelhouders en participanten.

De aandeelhouders van IQ zijn partijen die kapitaal hebben gestort in de participatiemaatschappij. Participanten zijn partijen die jaarlijks via een bijdrage, ook wel exploitatiebijdrage genoemd, de organisatie van IQ financieren. Dit zijn operationele kosten zoals personele kosten, bedrijfsvoering kosten etc. De participanten zijn verenigd in het publieke stakeholdersoverleg. Dit overleg heeft geen formele status zoals de aandeelhoudersvergadering dat wel heeft.

De Zuid-Hollandse ROM kent naast de provincie meerdere regionale aandeelhouders en participanten. Deze brede financiële betrokkenheid is uniek voor een regionale ROM. Hieronder volgt een overzicht van alle participanten en aandeelhouders in 2022.

Aandeelhouders	Aandeelpercentage (na laatste storting)	Participanten
Provincie Zuid-Holland	31,532 %	Provincie Zuid-Holland
Ministerie EZK	45,133 %	Ministerie EZK
Gemeente Rotterdam	8,486 %	Gemeente Rotterdam
Stichting Holdingfonds economische investeringen Den Haag (HEID)	4,514 %	Gemeente Den Haag
Gemeente Leiden	2,940 %	Metropoolregio Rotterdam Den Haag
Gemeente Delft	2,578 %	Drechtsteden
Gemeente Den Haag	0,397 %	Gemeente Delft
Gemeente Westland	0,737 %	Gemeente Leiden
Technische Universiteit Delft	0,737 %	Technische Universiteit Delft
Libertatis Ergo Holding (Universiteit Leiden)	0,737 %	Erasmus Universiteit Rotterdam
Erasmus MC Holding	0,737 %	Gemeente Westland
Leids Universitair Medisch Centrum	0,737 %	Gemeente Zoetermeer
Drechtsteden	0,737 %	Universiteit Leiden

Kernopdracht en kerntaken InnovationQuarter

IQ heeft als kernopdracht om in Zuid-Holland de economische structuur duurzaam te versterken en het innovatieve vermogen van de regio te ontsluiten. Deze opdracht is groter dan alleen het creëren van banen en het realiseren van nieuwe investeringen. Het gaat ook over de bijdragen die het innovatieve bedrijfsleven in Zuid-Holland kan leveren aan de maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid, brede welvaart, klimaat en dergelijke. IQ heeft hiertoe drie kerntaken:

1. investeren in startende en innovatieve snelgroeiende bedrijven in Zuid-Holland (Investeren);
2. het bevorderen van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden om innovaties te versnellen en nieuwe bedrijvigheid te genereren (Innoveren);
3. het aantrekken van buitenlandse ondernemers naar Zuid-Holland en het ondersteunen van ondernemers in Zuid-Holland die internationaal willen groeien (Internationaliseren).

De organisatie is ook langs de lijn van die drie kerntaken opgebouwd. Zo is er een business unit Innoveren, een business unit Internationaliseren en een business unit Investeren. In bijlage 1 en 2 vindt u het organogram van IQ.

Bij de uitvoering van haar kerntaken focust IQ zich op de speerpunten Energie, Circulair, Aerospace, Maritiem & Haven, High Tech Systemen en Materialen, ICT, Cybersecurity, Horticulture en Life Sciences & Health. Dit doet zij voor het gehele grondgebied van Zuid-Holland.

Financiering InnovationQuarter

Hierboven werd al kort geschetst dat er twee vormen van financiële betrokkenheid zijn bij IQ; het aandeelhouderschap en het zijn van participant. Om haar kerntaken uit te voeren kent IQ dus verschillende financieringsstromen.

1. Het ontwikkelingsbedrijf:

De kosten voor het Ontwikkelingsbedrijf worden gefinancierd door de exploitatiebijdragen van publieke financiers (de participanten). Dit is de dekking voor de personele kosten, de huisvestingskosten en andere bedrijfsvoering kosten, vooral bedoeld voor de uitvoering van de kerntaken innoveren en internationaliseren. Dit zijn on-going activiteiten.

2. Participatiebedrijf (IQCapital)

Het Participatiebedrijf, ofwel IQ Capital, wordt gefinancierd door het aandeelhouderskapitaal en (toekomstige) rendement op de investeringsportefeuille. Dit betekent dat het aandeelhouderskapitaal wordt ingezet om investeringen in innovatieve bedrijven te doen. Wanneer die rendement opleveren, vloeien deze middelen weer terug naar IQCapital om vervolgens weer bij nieuwe investeringen in gezet te kunnen worden.

Het doel is dat dit onderdeel revolverend wordt. Dit houdt in dat het voldoende geld oplevert om steeds weer nieuwe investeringen te kunnen doen en daarnaast ook de personele kosten van het participatiebedrijf dekt. Deze twee financieringsstromen vormen de basis waarop de organisatie draait.

Er is echter nog een derde geldstroom voor IQ. Die ziet toe op middelen die IQ krijgt op basis van aanvullende opdrachten. Deze extra opdrachten moeten dan wel in het verlengde van de kerntaken (innoveren, investeren en internationaliseren) liggen. Denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van fondsbeheer zoals ENERGIIQ¹, het voeren van het secretariaat van de Economic Board Zuid-Holland (EBZ), of een aanvullende opdracht voor intensivering op een bepaald cluster. De opdrachten komen van de publieke financiers en worden door de desbetreffende partij aanvullend gefinancierd. Een aanvullende opdracht is in principe incidentele financiering, maar deze financiering is altijd tenminste kostendekkend.

Economic Board Zuid-Holland en de relatie met IQ

De Economic Board Zuid-Holland is een netwerk dat bestaat uit belangrijke spelers uit de Zuid-Hollandse economie. Zowel uit bedrijfsleven, kennisinstellingen als overheid. De boardleden, samen met hun achterban, zetten in op een breed gedragen toekomstbestendige economische strategie voor de regio. De EBZ doet dit door:

- Netwerkkraft: EBZ is de plek waar bestuurlijke boegbeelden vanuit alle relevante publieke en private netwerken in Zuid-Holland het structurele gesprek voeren.

---

¹ ENERGIIQ is het energie-innovatiefonds van de provincie Zuid-Holland en verstrekt kapitaal aan ondernemingen die hun energie-innovatie gaan commercialiseren. InnovationQuarter voert het fondsmanagement namens de provincie.

- Lobbykracht: De board positioneert de regio in nationale en Europese netwerken als krachtige economische regio, agendeert de grote opgaven die hieraan verbonden zijn en ondersteunt de lobby van partners op specifieke dossiers.
- Denkkraft: ze zetten hun netwerk in voor een eenduidige, op feiten gebaseerde en gedragen economische strategie voor de regio.

De EBZ wordt ondersteund door een secretariaat. Dit secretariaat is ondergebracht bij InnovationQuarter.

Resultaten InnovationQuarter 2021/2022

In het Meerjarenplan 2019-2022 en de daaruit voortvloeiende afzonderlijke jaarplannen spreken InnovationQuarter, de aandeelhouders en de stakeholders met elkaar af welke concrete activiteiten en resultaten er op de afzonderlijke kerntaken beoogd worden. De partners van IQ worden middels kwartaalrapportages en jaarrekeningen geïnformeerd over de voortgang en we bekijken met elkaar of, en zo ja welke wijzigingen optreden. Door de coronamaatregelen bijvoorbeeld golden er de afgelopen jaren reisbeperkingen, waardoor bezoeken aan beurzen voor acquisitie activiteiten slechts beperkt mogelijk waren. Maar er zijn ook weer extra activiteiten uitgevoerd door IQ, bijvoorbeeld waar het gaat om de Corona Overbruggingsleningen. Zo heeft IQ het afgelopen jaar 23 bedrijven geholpen met een Corona-Overbruggingslening, en in 2020 zelfs 160.

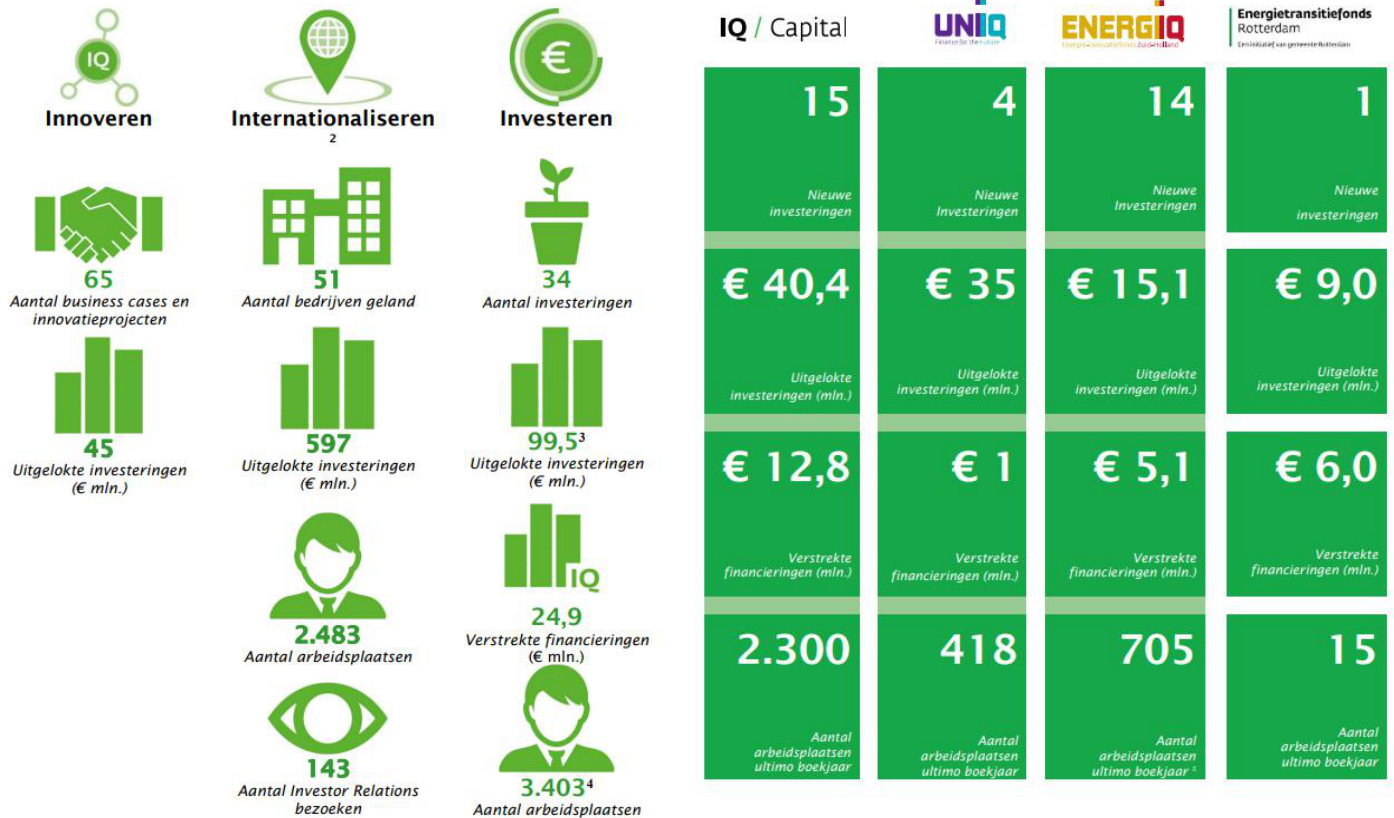
Ondanks alle uitdagingen die de coronapandemie met zich mee heeft gebracht, zijn er het afgelopen jaar goede resultaten behaald door IQ. Zo realiseerde IQ 65 innovatieprojecten en business cases met een investeringsvolume van € 45 mln. Tevens levert IQ met haar inzet een belangrijke bijdrage aan het ontsluiten van Europese en nationale middelen voor bedrijven door het helpen vormen van consortia en het opwerken van proposities. Een voorbeeld is het SH2IPDRIVE consortium dat € 24,2 mln heeft gekregen uit het R&D mobiliteitsfonds van het Rijk. Het consortium bestaat uit een groep van 25 bedrijven en kennisinstellingen die samenwerken om de introductie van waterstof als alternatieve energiedrager voor schepen te versnellen. Dit alles met het uiteindelijke doel emissie loos varen.

Verder begeleidde IQ in 2021 51 buitenlandse bedrijven bij de vestiging of uitbreiding in onze regio. Een voorbeeld van een nieuwe vestiging is Satellogic. Dit is een internationaal ruimtevaartbedrijf dat gespecialiseerd is in productie van aardobservatiesatellieten. Zij hebben besloten een nieuwe productiefaciliteit in Zuid-Holland te vestigen, wat een belangrijke toevoeging is aan het ruimtevaartcluster.

Op het gebied van investeren zijn in 2022 de eerste exits bekendgemaakt door IQ. Conform de verwachtingen komen we nu na acht jaar in de fase waarin de eerste investeringen weer worden verkocht. Onder groot voorbehoud van diverse economische ontwikkelingen (waarbij onder meer te denken valt aan de huidige energiecrisis) kan over enkele jaren het moment bereikt worden dat het fonds revoluerend is.

Hieronder volgt een samenvattend overzicht van de belangrijkste resultaten over 2021. Voor een uitgebreider overzicht van de behaalde resultaten over 2021 verwijzen we u graag naar bijgaande link: [jaarverslag IQ 2021](#)

Samenvatting resultaten 2021

Tot dusver worden vooral kwantitatieve KPI's gebruikt om de resultaten te meten, voornamelijk in economische zin (investeringen, werkgelegenheid). Zoals in het genoemde Meerjarenplan 2019-2022 is aangegeven zal in de toekomst steeds meer gekeken worden naar (kwantitatieve) KPI's teneinde de maatschappelijke impact en strategisch-economische impact (oftewel de versterking van het Zuid-Hollandse ecosysteem voor ondernemerschap en innovatie) te (kunnen) meten.

Provinciale deelname en rol bij InnovationQuarter

De provincie is zowel aandeelhouder als participant binnen InnovationQuarter.

De provincie als aandeelhouder

De provincie heeft kapitaal ingelegd ten behoeve van IQCapital. De eerste kapitaalstorting vond in 2014 plaats en bedroeg € 10 mln. De tweede kapitaalstorting was in 2017 en bedroeg € 15 mln.

In september 2020 heeft het kabinet aangegeven het fondsvermogen van de verschillende ROM's te willen versterken met een totaal bedrag van € 150 mln. In zijn aankondiging is daarbij de wens uitgesproken om, in het kader van het nieuwe investeringspakket, gezamenlijk als aandeelhouders te investeren in ROM's. De middelen zijn door het Rijk verdeeld op grond van het aandeel van de regio's in het BNP. In het geval van IQ betrof dit een storting van € 31,8 mln. Vereiste om dit volledige bedrag te ontvangen was dat de regionale aandeelhouders 100% cofinanciering zouden

bijdragen. Eind 2021 hebben de regionale aandeelhouders besloten tot volledige cofinanciering en de wijze van verdeling. De provincie Zuid-Holland heeft in dat kader besloten zo'n € 14,7 mln., verdeeld over 2022 en 2023, bij te dragen.

Deze laatste kapitaalstorting heeft tot een wijziging van onze aandeelhouderspositie geleid, omdat de provincie een lagere bijdrage heeft gedaan dan op basis van ons toenmalige aandeelhouderspercentage (40,161%) verwacht zou worden. Reden hiervoor was de financiële situatie van de provincie en de verschillende urgente opgaven waar we als organisatie ook middelen voor moeten reserveren. Het huidige aandeelpercentage van de provincie in IQCapital bedraagt zodoende op dit moment 31,532%.

Gemiddeld vindt tweemaal per jaar een Algemene Vergadering van Aandeelhouders plaats, waarin de portefeuillehouder Economie zitting heeft. Tijdens de algemene vergaderingen worden aandeelhouders geïnformeerd over de inhoudelijke voortgang en resultaten van IQ en worden besluiten voorgelegd waar, conform de statuten, door de aandeelhouders over besloten dient te worden. Zo is in 2021 onder meer besloten over de vaststelling van het jaarverslag en jaarrekening 2020, het jaarplan voor 2022, de benoeming van twee nieuwe leden voor de RvC en de eerdergenoemde fondsuitbreiding.

De provincie als participant

Naast onze rol als aandeelhouder, betaalt de provincie als participant jaarlijks een bijdrage aan de organisatiekosten. De bijdrage van de provincie aan de basisexploitatie is zo'n € 1.750.000. Dit is exclusief de provinciale bijdrage aan de Economic Board Zuid-Holland en/of een eventuele aanvullende opdracht die de provincie in sommige gevallen aan IQ geeft, zoals we dit jaar hebben gedaan voor het Internationaliseringsprogramma Cyber Security.

Vanuit onze rol als participant nemen we als provincie deel aan het publieke stakeholdersoverleg dat gewoonlijk eens per kwartaal plaatsvindt.

De provincie als samenwerkingspartner in de regionale economie

Naast onze formele rol als aandeelhouder en participant werken we als provincie ook inhoudelijk intensief samen met IQ op het gebied van versterking van de Zuid-Hollandse economie. Bijvoorbeeld daar waar het gaat om de innovatieprogramma's SMITZH, Energie & Klimaat, ZorgTech en AgriTech. Deze programma's hebben tot doel om bedrijven te ondersteunen, die op basis van (nieuwe) technologieën innovatieve producten en systemen ontwikkelen en realiseren, gebruikmakend van vouchers, ondersteuning bij consortiavorming en fieldlabs.

Ook werken we samen op het terrein van intelligence, om een gezamenlijk beeld te vormen van de kansen en uitdagingen in de verschillende clusters/ecosystemen in de regio. En werken we in de Maritime Delta intensief samen ter zake de doorontwikkeling van het maritieme cluster in Zuid-Holland.

Vooruitblik najaar 2022 en 2023

De afgelopen twee jaar waren een bewogen tijd voor InnovationQuarter, mede door de coronapandemie. Maar ook in het hier en nu is er een aantal belangrijke ontwikkelingen en opgaven waar de organisatie de komende tijd voor staat. Hieronder lichten we belangrijkste ontwikkelingen kort toe.

Personele verschuivingen

Afgelopen juni is bekendgemaakt dat Rinke Zonneveld, directeur InnovationQuarter, per 1 september 2022 een overstap maakt naar InvestNL. De procedure rondom zijn opvolging loopt op dit moment. De RvC is verantwoordelijk voor de wervingsprocedure.. Er is een recruitmentbureau ingeschakeld om de RvC bij dit proces verder te ondersteunen. De aandeelhouders hebben input geleverd op de profielschets. De benoeming van de directeur vindt plaats door de algemene vergadering na voordracht van de RvC. Hoewel nog niet met zekerheid te zeggen is wanneer de procedure volledig is afgerond, wordt er naar gestreefd om voor het eind van 2022 een nieuwe directeur benoemd te hebben.

Meerjarenplan 2023-2026

IQ werkt aan een nieuw meerjarenplan voor de periode 2023-2026. De afgelopen maanden zijn er door IQ verschillende gesprekken gevoerd en sessies gehouden met aandeelhouders en stakeholders om input hiervoor te krijgen. De provincie onderschrijft als aandeelhouder de volgende belangrijke thema's: de noodzaak om flexibeler in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen, de shift van kwantiteit naar kwaliteit – bijvoorbeeld bij het aantrekken van buitenlandse bedrijven, meer aandacht voor de transities naar circulair, digitaal en de energietransitie en meer aandacht voor inclusiviteit – in samenhang met de onverminderde aandacht voor ondernemerschap en innovatie en de kansen die er liggen in de verbinding met internationale ecosystemen.

Het voornemen was om het meerjarenplan eind 2022 in de aandeelhoudersvergadering vast te stellen. Vanwege de komst van een nieuwe directeur (zie hiervoor) zal het definitieve meerjarenplan echter pas in het voorjaar van 2023 vast worden gesteld.

Een belangrijk onderdeel van dat meerjarenplan is de meerjaren-financiering van de bedrijfsvoeringskosten (exploitatiebijdrage). Over 2022 is er sprake van een niet sluitende begroting. Dit komt onder meer doordat de exploitatiebijdragen van het merendeel van de participanten de afgelopen jaren niet zijn geïndexeerd, maar de kosten van de organisatie wel zijn gestegen door inflatie en loonontwikkelingen. De provincie is met IQ en de andere stakeholders in gesprek teneinde te komen tot een duurzame oplossing. Zo is afgesproken dat stakeholders die hun exploitatiebijdrage niet indexeren binnen hun eigen organisaties gaan kijken wat wel mogelijk is ten aanzien van indexatie. Het is goed om te vermelden dat organisaties daarbij afhankelijk zijn van centraal gesteld indexeringsbeleid. Het zal dus per organisatie verschillen of er geïndexeerd kan worden, en zo ja, met welk percentage. Ook de provincie onderzoekt of we de exploitatiebijdrage in het vervolg kunnen indexeren.

Daarnaast kijken we als provincie ook scherper naar de ondersteuningsvraag die wij aan IQ stellen, waarbij de focus moet blijven liggen wat nu de kerntaken en kwaliteiten van IQ zijn. Daar hoort tevens bij dat we als stakeholders onderling ook met elkaar in gesprek zijn (en blijven) over (het stellen van) prioriteiten en de (verdere) professionalisering van het opdrachtgeverschap.

Gezamenlijk ROM's krijgen rol bij Rijks ambities

Met de oprichting van ROM InWest in Noord-Holland is in 2021 een landsdekkend netwerk van regionale ontwikkelingsmaatschappijen ontstaan. De gezamenlijke ROM's worden hiermee nationale spelers in het Nederlands innovatie-ecosysteem.

Binnen het nationale innovatiebeleid hebben de ROM's vooral op het gebied van het activeren van het mkb, valorisatie, ontsluiting netwerken, bouwen van consortia internationalisering en het investeren in vroege fase bedrijven een belangrijke rol. In 2022 heeft het ministerie van Economische Zaken & Klimaat de vijfjaarlijkse evaluatie van de ROM's laten uitvoeren. De uitkomsten van deze evaluatie zijn door de Minister van EZK op in juli 2022 aangeboden aan de Tweede kamer.

Conclusie was dat de ROM's goed presteren (cijfer: 8,5) en dat er nog veel kansen liggen, vooral op het terrein van de bovenregionale samenwerking en de samenwerking met nationale organisaties zoals Invest-NL en RVO. Ook wordt geadviseerd dat het ministerie van EZK de exploitatiebijdrage aan de ROM's 'bijtrekt'; deze ligt nu gemiddeld op zo'n 20% van de totale bijdrage (de rest komt van provincies en andere regionale partners). De ROM's zijn hierover in gesprek met het ministerie van EZK. Er is weliswaar bereidheid om de bijdrage te vergroten, maar er zijn op dit moment echter niet of nauwelijks vrije middelen hiervoor beschikbaar. Wel is in 2022 besloten om de exploitatiebijdrage aan de ROM's met 1 mln. euro (voor alle ROM's tezamen) structureel op te hogen. De komende periode zullen deze additionele middelen met name worden ingezet ten behoeve van het opwerken van voorstellen voor het Nationaal Groeifonds.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

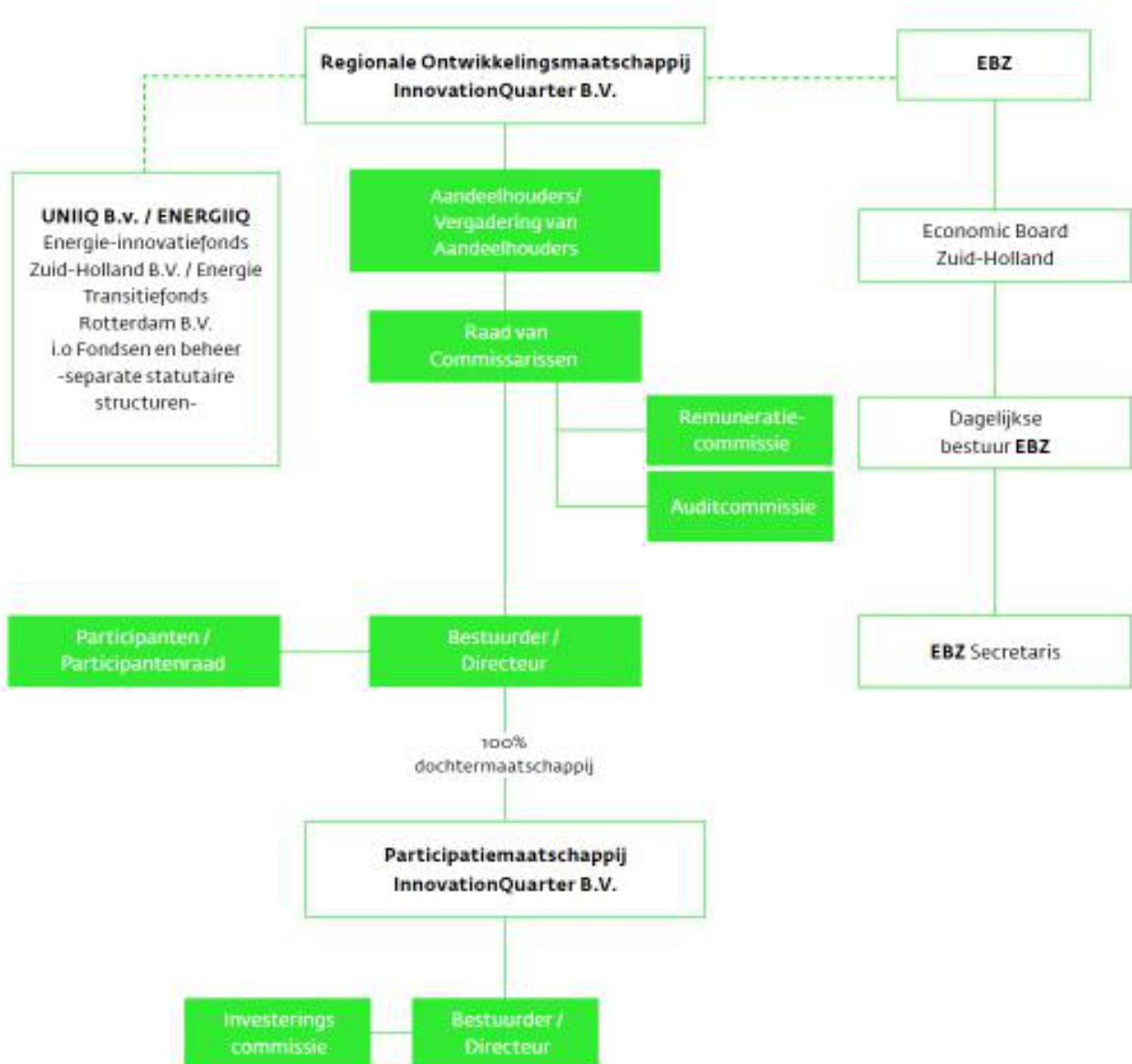
Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
wnd. secretaris,   voorzitter,

ir. J.C. van Ginkel MCM

drs. J. Smit

Bijlage 1: organogram Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.

Bijlage 2: Organogram InnovationQuarter

